

același, indiferent de topică; în oricare din situații nu se pronunță succesiv două silabe accentuate (comp. *véche slávă* — *slávă véche*, *límba véche slávă* — *límba slávă véche*); lungimea determinatului și a determinantului (determinanților) este aceeași, constant bisilabică. Ambele situații sînt, așadar, normale. Dacă în ultima vreme se impune totuși cea de-a doua situație, faptul se explică, credem, prin două împrejurări: tendința, oarecum „hipercorectă“, de a imprima expresiei românești un caracter pronunțat diferențial față de denumirea corespunzătoare din limbile slave și germană, unde echivalentul rom. *vechi* este întotdeauna prepus (în timp ce în limbile romanice, inclusiv în română, adjectivul calificativ adeseori este postpus¹) și, în al doilea rînd, analogia cu formule ca *slava comună*, *româna comună*, *latina vulgară* (*populară*) etc., în care, după cum se știe, determinantul este întotdeauna precedat de elementul determinat. Este semnificativ însă, sub raportul tradiției, că slavii români care preferă varianta topică neologică, atunci cînd sînt puși în situația de a folosi abrevierea respectivă, recurg tot la *v.sl.* (și nu la *sl.v.*!)

Destul de răspîdită, pînă nu de mult, era și o altă familie de termeni, formată prin adăugarea determinantului *bisericesc*, care pune în evidență una (poate nu cea mai importantă) din funcțiile paleoslavei, aceea de a fi o limbă de cult. Este vorba, în primul rînd, de termenul *veche(a) slavă bisericească* pe care îl întîlnim frecvent, alternîndu-se cu alte sinonime, începînd din anii '30, la: Grigore Nandriș [19; 2], P. Cancel [9; 121], Al. Rosetti [24; 466], Al. Graur [13; 30] ș.a. Avem de-a face cu un calc frazeologic cu etimologie multiplă: în primul rînd franceză (comp. fr. (*le*) *vieux-slave ecclésiastique*²), dar, nu-i exclus, și de altă proveniență, căci modelul acesta, cu *slavă* substantivat, poate fi întîlnit și în alte limbi (comp. it. *slavo ecclesiastico antico*, germ. (*das*) *Altkirchenslavisch*, engl. *Old Church Slavonic*, rus. *drevnecerkovnoslavjanski* etc.).

În slavistica noastră din ultimii ani termenul a fost părăsit (pe *bisericesc* îl întîlnim, ce-i drept, în sintagme ca *slava bisericească* sau *limba slavă bisericească*, dar pentru a desemna perioada ulterioară, cea slavonă). Se întîlnește totuși, incidental, sub forma *limbă slavă veche bisericească*³ (topică inversă pentru *limba veche slavă bisericească*, formulă pe care n-am înregistrat-o, însă, nicăieri; comp. pentru ambele situații, germ. *die altkirchenslavische Sprache*, rus. *drevnecerkovnoslavjanski jazyk* sau mai rar, *drevnij cerkovnoslavjanski jazyk*, pol. *język starocerkiewnoslowiański* etc.) sau *slavă veche bisericească* [2; s.v. *slavă veche*], format prin adăugarea ultimului determinant la sintagma, la rîndul ei neologică, *slavă veche*.

¹ Vezi Dumitru Copceag, *Remarques sur la place des déterminants nominaux dans les langues romanes*, în „XII-ème Congrès International de Linguistique et Philologie Romans: Rapports et communications. Résumés“, București, 1968, p. 50–51.

² Întîlnit, de pildă, în lucrarea precitată: *Les langues du monde...*, p. 68.

³ În *Păcurariul...* din 1778 „... cuvintele-titlu din *limba slavă veche bisericească* (subl. n) sînt amestecate și cu unele elemente slave mai noi, de obicei rusești“ (Mircea Seche, *Schiță de istorie a lexicografiei române*, I, București, 1966, p. 14). Termenul, notăm în treacăt, are aici mai degrabă sensul de 'slavonă'!